

okamžiku kdy se země dotkne noha, dotkne se jí také hůl. Hůl zůstane na tomto místě i při vykročení levou nohou. Teprve v okamžiku vykročení pravou nohou švihneme holi doprava, ale ihned ji vrátíme opět doleva. Této techniky užíváme při chůzi ve známém, klidném prostředí. Je pochopitelné, že koordinace pohybů rukou a nohou vyžaduje určitou dobu nácviku.

Technika „C“ se vyznačuje tím, že po většinu doby chůze držíme hůl šikmo před sebou a jen tu a tam se dotkneme země. Této techniky užíváme jen ve velmi známém prostředí a všude tam, kde je mnoho lidí, tedy např. v obchodních domech, ve veřejných místnostech, na nádraží. Je samozřejmé, že jen při velmi pomalé chůzi.

Technika „D“ je určena pro krátké používání při chůzi kolem rohů, keřů, ostnatého drátu apod. Je-li to, podle čeho se řídíme, na pravé straně, držíme hůl v levé ruce a jejím koncem se dotýkáme pravé strany pravé nohy. Konec hole se má dotýkat stěny domu, plotu apod. Jakmile přestane tato situace, ihned se vrátíme k některé z předchozích technik.

Kooymanova publikace pak dává ve dvanácti kapitolách praktické pokyny, jak se chovat při přechodu jízdni dráhy, při vyhledávání schodů, při nástupu do dopravních prostředků a v celé řadě jiných situací. Velký důraz klade na výcvik orientace. K tomu účelu uvádí cvičení chůze v různých obrazcích, jako chůze ve čtverci, obdélníku, kruhu, trojúhelníku, praporu apod. Knížka obsahuje mnoho pokynů a úkolů, jichž je možno použít ve výcviku chůze a orientace vůbec, nejen s dlouhou holí. V tom je snad její největší přínos.

Krechňák

Eva Syřišřová: Imaginární svět. Praha, Mladá fronta, 1977, 168 s., 16 s. příl. Docentka dr. E. Syřišřová, CSc., napsala náročnou, odbornými znalostmi i vlastní obětavou psychoterapeutickou praxí posvěcenou populárně vědeckou poému o falešném, nechtěně

osudově únikovém světě schizofreniků a o jejich léčbě.

Ukazuje barvitě a účastně, že imaginární svět těchto psychotiků je jim „náhradou“ za zraňující nebo ztracenou skutečnost a který má svou úchvatně křehkou, zcela originální a mnohdy bizarní, ale nikoliv nesmyslnou architekturu“.

Autorka chápe mnohé schizofrenní poruchy osobnosti jako obranné a kompenzační mechanismy, které mohou alespoň po určité době udržovat psychiku člověka v rovnováze a mohou osobnost zachraňovat před duševním rozpadem nebo sebevraždou.

Autorka ukazuje také na rozboru jednotlivých případů, jak je nutné jiné formy léčby doplňovat soustavnou a dlouhodobou psychoterapeutickou léčbou opřenou o dlouhodobé intenzivní pozorování, které by ozřejmilo blíže zejména historii osobnosti, její psychiku i její sociální prostředí.

Psychoterapeutický přístup k pacientům v jádru vyjadřují asi tyto autorčiny teze: Zpočátku musíme respektovat pacientovu hlubokou úzkost z reality, kterou považuje za nepřátelskou, ohrožující a cizí, jeho únik do autistické snové věže, kde se chce zachránit. Nelze rozbíjet nemocnému jeho imaginární svět dokud mu není co nabídnout ve skutečnosti.

Referujeme zde o této pozoruhodné publikaci proto, že jednak osvětluje z hlediska psychologického a psychoterapeutického osobnost schizofrenika a také proto, že i mezi mládeží vyžadující zvláštní péči mohou se případy rané schizofrenie vyskytnout zejména u dětí, u nichž se projevují známky negativistického chování nebo u nichž se vyskytuje časný infantilní autismus a kdy pak pro trvalejší neúspěchy ve škole se ocitají ve zvláštní škole.

Schizofrenie se vyskytuje před pubertou mezi mládeží vzácně. U dětí se projevuje nápadnými stavy úzkosti, lekavostí, nadměrnou vztahovačností, citovou otupělostí, výbušností, grimasováním, halucinacemi, inkoherečním myšlením, komolením slov aj.

Přirozeně, že tyto znaky, třebaž je učitel vyzývá, potřebují být zdra-

votně zhodnoceny jediňe odborným lékařem, v našem případě psychiatrem.

Medikamentózní léčení této těžké duševní choroby, odborné psychoterapeutické léčení at již v režii psychiatra nebo psychologa má tu nezbytně provázet vhodně hygienické a zejména mentálně hygienické klima domova a školy. Úspěch léčby namnoze spočívá v dobré spolupráci všech činitelů, které vytvářejí komplexní léčebné prostředí.

Publikace E. Svříšřové si zasluluje jak pro svou odbornou hodnotu, pro své humanistické poslání, tak i pro svou literární hodnotu pozornost veškerých kruhů pedagogických, obzvláště pak speciálně pedagogických.

-ner

Bryan J. Cratty: Movement and spatial awareness in blind children and youth (Pohybové a prostorové představy nevidomých dětí a mládeže). Nakladatelství Charles C. Thomas, Publisher, Bannerstone House 301—327 EAST Lawrence Avenue, Springfield, Illinois, USA. Vvřlo 1971, stran 240. Jedná se o publikaci plnou praktických pokynů pro výchovu nevidomého dítěte. Zabývá se obdobím od narození do dospělosti. Jsou zde uvedeny postupy, které je možno aplikovat v prvních dnech života dítěte stejně jako postupy, které lze použít u dítěte při postupném zvyšování jeho pohybových dovedností i při vzniku slovního poznávacího chování.

Autor knihy získával informace z vlastních výzkumů, které prováděl po šest let. Objektem zkeumání mu bylo kolem 500 nevidomých ve stáří od 4 do 83 let. Kniha je proto plná velmi cenných tyflopédických informací, které jsou u nás vzácné.

Obsah knihy je zaměřen na postupy, které nevidomým pomáhají účelně organizovat prostor, orientovat se a pohybovat se v něm a na nápravu nesprávných pohybových návyků. Tím se stalo, že autor není zaměřen na diskusi o vývoji řeči, čtení, Braillova písma apod. Rovněž neužívá žádné

technické ani mechanické pomůcky pro usnadnění pohybu nevidomých ani přístrojů pro indikaci prostorových jevů, zjiřřování předmětů, elektronické zjiřřování světelných jevů apod. Pracuje pouze s tím, co má vlastnit osobnost nevidomého. Přístroje dokonce odsuzuje. Nevypracovává technické ani pedagogické postupy zacházení s kompenzačními přístroji, které mají nahrazovat vidění, spoléhá plně na zbývající smysly a aktivizováním osobnost nevidomého.

Ačkoliv autor rozdělil látku do několika oddílů — které odpovídají kapitolám o představě těla (v originále „body-image“, tj. obraz těla — pozn. překladatele), manipulačních schopnostech a dovednostech, prostorové výchově, pohybovém rozvoji apod. — nevidomým dítětem se zabývá jako integrovaným celkem. Zvlářtní důraz klade na získávání prostorových představ, které zpočátku objasňuje a později rozřřiřuje uplatněním tělesných a manipulačních pohybových zkušeností. V textu je uvedena zajímavá teorie, která pracuje s členěním prostorových oblastí. Pojmový model se u nevidomého počíná vytvářet průzkumem různých prostorových „kuželů“, které se vytvářejí pohybem končetin spojených s tělem dítěte, a také průzkumem různých prostorových „tunelů“ a „drah“, kterými se pomocí poziční a lokomotické činnosti pohybuje celé tělo v prostoru.

Poznávání prostoru, jeho příměřeným členěním i vcházením z tvarů a základních pohybů vlastního těla, přispívá autor k objasnění otázek orientace v prostoru, která je základní dovedností nevidomého, bez níž jsou jiné, byť i mimořádné schopnosti, znehodnocovány.

Návody pro cviky jsou někdy čerpány z normálních po sobě jdoucích vývojových posloupností, které je možno pozorovat u vidomých dětí. Při diskusi o krocích, kterými vidomí i nevidomí od narození do dospělosti procházejí, se autor snaží vyhnout absolutním výroky.

Materiál je praktický, ale zároveň obsahuje teoretické aspekty vytyčující